

De brede sociale context van de verzekerde

Verder kijken dan de

Gezondheid wordt door veel meer bepaald dan zorg alleen. Zorgverzekeraars Nederland pleit er daarom voor mensen in hun bredere sociale context te beschouwen. Samen met gemeenten werkt de vereniging aan versterking van de verbinding tussen zorg en welzijn. Regionale initiatieven bewijzen de grote waarde hiervan.

TEKST: FRANK VAN WIJCK FOTO: ICT&HEALTH

Wie kijkt naar de huidige discussieonderwerpen in de zorg, ziet begrippen als JZOP, preventie, regioregie en Positieve Gezondheid. “We zijn met elkaar anders gaan kijken naar gezondheid”, zegt Petra van Holst, algemeen directeur van Zorgverzekeraars Nederland. “Als zorgverzekeraars zien wij Positieve Gezondheid dan ook als een van de belangrijkste aanknopingspunten voor het nieuwe regeerakkoord. Hierbij gaat het over de ervaren gezondheid, en dat is in het licht van het groeiend aantal chronisch zieken in ons land een essentieel onderwerp. Niet voor niets kijken de zorgverzekeraars dus in regionale samenwerkingsverbanden als Beter Samen in (Amsterdam-)Noord, Preventie Akkoord Achterhoek of de Zeeuwse Zorg Coalitie over de grenzen van de zorg heen ook naar de context waarin verzekerden leven.”

Van Holst vervolgt: “Het is logisch dat mensen die diep in de schulden zitten ook gezondheidsklachten ontwikkelen. Bied mensen dus ondersteuning waar ze dat nodig hebben en laat het hele systeem daarin faciliteren. Dat is de belangrijke verandering die de zorgverzekeraars momenteel doormaken: niet alleen naar de zorg kijken, maar naar de brede sociale context, en daarbij samenwerken met gemeenten en andere partners in zorg en welzijn.”

Gezondheidsverschillen verkleinen

Hieruit vloeit vanzelfsprekend voort dat de verbinding tussen zorgverzekeraars, zorgkantoren en gemeenten steeds belangrijker wordt. “Die verbinding is cruciaal”, zegt Van Holst. “De gezondheidsverschillen tussen groepen mensen in Nederland zijn onacceptabel groot en we hebben een maatschappelijke verantwoordelijkheid om die te verkleinen. Dus moeten we vanuit de sociale context van mensen kijken hoe het systeem ze kan helpen om ziekte te voorkomen. Daarin spelen we alle drie een rol. Niet voor niets hebben we een samenwerkingsagenda

Petra van Holst: 'De verbinding tussen zorgverzekeraars, zorgkantoren en gemeenten is cruciaal'.

zorgvraag

met de VNG opgesteld met preventie, ouderenzorg en ggz als speerpunten. Het Sociaal Hospitaal in Den Haag is een treffend voorbeeld van wat daarmee kan worden bereikt. Dit project richt zich op de meest kwetsbare Haagse huishoudens, waarin vaak sprake is van multiproblematiek. Door voor hen met een *Health Impact Bond* te werken, is het mogelijk om eerst toegang tot hulp of zorg te regelen en pas daarna de bureaucratie om het maatwerk heen te organiseren.”

'De gezondheidsverschillen zijn onacceptabel groot'

Hoe kijkt Van Holst hierbij aan tegen de rol van de huisarts? “Die is enorm belangrijk”, zegt ze. “De huisarts is als geen ander in staat om samen met de patiënt diens sociale context en zorgvraag in kaart te brengen. Om achter de zorgvraag te kijken dus: wat is nodig om de zorgvraag te kunnen behandelen of om erger te voorkomen? Dat is een investering aan de voorkant die veel meer oplevert dan een slaappil of een röntgenfoto. Maar natuurlijk staat de huisarts er niet alleen voor. Een mooi voorbeeld van hoe die hierin kan worden ondersteund, vind ik de regio Eemland. Daar wordt gewerkt met een wijkcoördinator die bijdraagt aan het vormen van een netwerk van zorgverleners om de zorg te coördineren en af te stemmen voor patiënten.”

Welzijnscoach

Binnen het huidige stelsel en met de huidige financieringsmogelijkheden blijkt veel mogelijk te zijn, stelt Van Holst. “Er zijn voorbeelden genoeg en Zorgverzekeraars Nederland ziet het als haar rol om die een podium te geven. Niet als blauwdruk natuurlijk, want iedere regio is anders. De vragen en al bestaande samenwerkingsverbanden kunnen per regio verschillen. Maar de verbindingen tussen eerste lijn en sociaal domein zijn er bijvoorbeeld vaak al wel. Is dat niet zo, dan is het zaak dat zorgverzekeraars en gemeenten hierin samen faciliterend zijn. Partijen moeten elkaar immers kennen

en weten te vinden. Denk bijvoorbeeld aan Welzijn op Recept, waarbij eerstelijnszorgverleners patiënten voor psychosociale klachten kunnen doorverwijzen naar een daarvoor opgeleide welzijnscoach. Dan moeten zij wel weten dat die coach er is.”

Ook data zijn essentieel om samenwerking tot een succes te maken. “Je moet een beeld hebben van de vragen en problemen in een wijk om daarop te kunnen sturen”, zegt Van Holst. “De Gemeentezorgspiegel (1), ontwikkeld door Vektis met zorgverzekeraars en gemeenten, is hierin een praktisch hulpmiddel om met gerichte actie te voorkomen dat een zorgvraag ontstaat. In de ouderenzorg, maar ook in de jeugdzorg bijvoorbeeld.”

Duurzame oplossingen

De kern, stelt Van Holst, is dat het systeem moet werken voor mensen. Haar stelling dat binnen het huidige stelsel veel mogelijk is, laat onverlet dat schotten in de financiering hierin nog wel degelijk een beperking kunnen vormen. “Onze boodschap aan het nieuwe kabinet is daarom dat regelruimte moet bestaan om dingen toch voor elkaar te krijgen als de schotten dit verhinderen”, zegt ze. “Gelukkig is de Nederlandse Zorgautoriteit hierin al duidelijk faciliterend. Ze zit aan tafel bij de projecten die zich overal in het land afspelen, om in kaart te brengen welke obstakels er in de financiering en regelgeving zijn en hoe die kunnen worden weggenomen. Er is veel meer aandacht gekomen bij alle betrokken partijen om boven het eigen belang uit te stijgen om te komen tot duurzame oplossingen.”

De ruimte om de opgedane kennis uit projecten te delen, is er, aldus Van Holst. “Neem bijvoorbeeld de Rotterdamse aanpak om mensen met sociale problemen aan werk te helpen”, zegt ze. “Zorgverzekeraars en aanbieders hebben gezegd dit waardevol te vinden en dus over te nemen.” Vormt de Autoriteit Consument & Markt hierbij een hindernis? “Die heeft juist de beleidsregel JZOJP opgesteld om ruimte te bieden aan samenwerking”, zegt Van Holst. “Als je kunt aantonen dat je initiatief in het voordeel van burgers is en duurzaam, zal het antwoord heel vaak ‘ja’ zijn. Het is zaak niet meteen te denken in termen van beperkingen. Kijk naar wat nodig is voor de mensen voor wie je iets wilt ontwikkelen en wat je nodig hebt om dat voor elkaar te krijgen. Dan heb je een goed verhaal voor het ministerie, voor de NZa én voor de ACM.”

<<

(1) <https://www.vektis.nl/gemeente/gemeentezorgspiegel>

Artikel in samenwerking met Zorgverzekeraars Nederland